

Förvaltningens af sjö-ärendena samt Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegi...

Kungl. förordningar 2. saml.

National Library
of Sweden

Kgl. föd
2. saml.

Förvaltningens af Sjö-Ärendena

samt

Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegii

K u n g ö r e l s e,

angående hwad iakttagas bör wid verkställigheten af
Kongl. Maj:ts Nådiga Fbrordning den 28 October 1830
om rättighet till förwärfwande af fri dispositionsrätt
öfwer ekeskog samt maste- och storverkstråd;

Gifwen i Stockholm den 6 September 1831.

Com Gratia & Privileg. Sive R. & Maj:tas.

Stockholm, Kongl. Botskåpet, 1831.

STATE OF NEW YORK

IN SENATE

JANUARY 18 1880

REPORT OF THE

COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

Vi Chef och Ledamöter uti Förvaltningen af
Sjö-Värenderne samt President och Ledamöter uti
Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegium,
göre vederligt: Uti Nådiga skrifvelse den 9 ssklidne Junii har
Kongl. Maj:st behogat gifwa Förvaltningen och Kongl. Kammar-
Collegium tillkänna, det Kongl. Maj:st, i afseende på rätta för-
ståndet och tillämpningen af Kongl. Maj:ts den 28 October 1830
utfärdade Nådiga Förordning om rättighet för ägare af Krono-
skattehemman, beräskade Säterier och Stadsjord af krono-
skatte natur att förvärfsa sig fri dispositionsrätt öfver ekesko-
gen samt maste- och stormverksträd, godtsunnit i Nåder stadga
och förordna, på sätt här nedansöre omförmåles:

Den classification af ekeskogen inom hvarje socken, hvar-
om högstberörde Nådiga Förordnings 4. s. handlar, är af två-
falldig art, sålunda nemligen: att all ekeskog wid hvarje ser-
skildt hemman och hemmansdel i socknen först skall af Commit-
tén noga räknas, de för Kronans behof utmärkte och skämplade
ekar i serfsild column till antalet upptecknas, och alla öfrige,
som jordegare få inlösa, likaledes till deras antal i annan column
utföras. Af desse sednare ekars antal wid hvarje serfsild hem-
mansdel eller hemman af högst ett mantal beror, till hwilken
class, hemmanet skall hänföras, samt lösen beräknas, äfvensom,
genom hopsummering af de serfsildte, sålunda classificerade hem-

mansdelarnes lösefallingar, det belopp blifwer gifwet, som hela socknen gemensamt skall i lösen erlægga, utan allt beroende af ekestogens mer eller mindre dugliga bestaffenhet och hemmanens belägenhet; och som denna första på utslaget af ekestogens räkning ensamt beroende classification således endast affser Kronans rätt och den lösen, som socknen skall till Kronan utgifwa för all inom socknen beständig, till Kronans behof icke användbar ekestog, bör ett Kronans ombud derwid vara tillstådes, med både rättighet och skyldighet att, om ett mindre antal ekar blifwit antecknad, än som å hvarie hemmans ågor verkligen finnes, då, i fall Committerade icke skulle, på ombudets yrkande, införa det af honom uppgifne antal, sådant hos Kongl. Maj:ts wederbörande Befallningshafwande genast anmäla, hwarefter anstalt bör fogas om ny räkning af ojäfwige, utaf Kongl. Maj:ts Befallningshafwande tillförordnade gode män ifrån annan socken.

Den andra classificationen åter har affseende på fördelningen af den sammanlagde, på hela socknen löpande lösefallingen emellan hvarie serkild hemmansdel, hwarwid nppmärksamhet skall fåstas å ekestogens olika bestaffenhet och värde wid det ena hemmanet jemförelsewis emot ett annat, samt på hemmanens belägenhet intill hamn, lastage-plats eller affsättningsort m. m., hwilken classification, i följd af dessa förhållanden, kan så utfalla, att det ena hemmanet kommer att utgifwa ett mångdubbelt större bidrag till den samsållda lösesumman, än ett annat hemman, för lika antal ekar och sålunda hörande till samma class, erlägger; och då denna fördelning af socknens lösningssumma hemmanen emellan icke i ringaste måtto inverkar på Kronans rätt, har Kongl. Maj:it ansett något biträde derwid af det Krono ombud, som för ekestogens räknande skall tillförordnas, wara utan allt behof och ändamål, åfwenksom, enär flagan öfwer sådan fördelning icke kan komma i fråga ifrån

Kronans sida, utan endast från enskilda hemmansägare, hvilka förmena sig derigenom vara förorättade, och de i anledning af fördelnings-åtgärden uppkommande enskilda ersättningstwister med minsta omgång, tidspillan och kostnad, kunna af Compromissarier slitas, Kongl. Maj:ts i Råder tillåtit att, i händelse Socknemännen, wid wal af Committerade till ekeskogens räkande och lösestillings fördelning, icke wilja uppdraga desse Committerade att definitift afgöra hela regleringen om lösestillings fördelning emellan hemmanen i socknen, så att ändring deruti icke får sökas, de hemmansägare, hvilka icke wilja begagna den i Författningen stadgade besvärswäg, må få twisten utan rätt till kländer afgjord genom trenne gode män, af hvilka socknen gemensamt utser en, de klagande den andre och desse bägge den tredje. Förener de sig icke om denne, utan stadna med sina röster på två särskilde personer, äger Konungens Befallningshafwande att af desse bägge utse endera till tredje god man; hvilka zine sedermera böra till fördelnings-twisternes afgörande genast sammantråda och hwarigenom Kongl. Maj:ts Befallningshafwande från befattning med större delen af sådane ersättningsfrågor befrias.

Någon classification får icke ske socknarne emellan, emedan, i fall jemkningen skulle sträcka sig längre än till hemmanen inom hwarje socken, den då icke borde stadna inom särskilda socknar, utan omfatta Länens förhållande till hwarandra, till ytterligare hinder för lösningsanstaltens fortgång; och må icke eller afseende fastas å den förmon, som tillfaller en del hemmansägare genom stubbelönen för de ekar, som till Flottans behof undantagas, emedan stubbelönen utgöde en för desse ekars wård af Staten bewiljad billig ersättning, som icke bör komma dem till godo, hvilka sina ekar miswårdat, och fråga nu endast är att i skäligt förhållande godtgöra Staten för de ekar, den åt jordägaren till enskildt begagnande upplåter.

Utaf Sockne-Committéerne, wid dem åliggande förrättningar och åtgärder uti förenämnde affeende, bör iakttagas:

1:o. Att hwarfen plantor eller buskar, eller fullkomligt ruttna och uttorkade, samt således endast till wedbrand tjenliga träd böra i räkning ingå.

2:o. Att, wid uppkommande olika meningar inom Socken-Committéen, tvänne ledamöters sammanstående tanka utgör beslutet, hwari Krono-ombudet, såsom part å Kongl. Maj:ts och Kronans wagnar, icke kan deltaga, fastän honom åligger att med upplysningar och biträde Committerade tillhandaga, samt emot förnärmande af Kronans rätt göra framställning: warande honom likwål, såsom hwarje enskild förorättad, obetaget att i ofwanuppgifne ordning söka rättelse i Committerades räkningens åtgärd.

3:o. Att, ehuru den under Öfwersten af Bornemans förrättning för Kronans räkning stedda utskämpling af användbare ekar bör kunna genom använd uppmärksamhet igenfinnas, och det hädanefter, såsom hittills, således måste ankomma på hwarje jordägares ansvar och äfwen ty att ej fålla, mindre bortföra, någon Kongl. Maj:ts och Kronan tillhörig ek, i hwilket affeende den, som besinner sig i owisshet om antalet af de för Flottans behof å hans ågor utmärkte ekar och hwilka de dro, skall låta sig angeläget wara att sjelf derom förskaffa sig de under rättelser, hwaraf han kan wara i behof, böra dock de af bemålde Öfwerste upprättade besigtningss-journaler, som för hwarje Län, der sådan förrättning ågt rum, blifwit till Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i original affände, derjemte tjena till den upplysning, som deraf i förberörde hänseende kan hämtas; och

4:o. Att, då i de fleste socknar Committéens ledamöter, hwartill jordägare måste wäljas, komma att bestå af allmoges,

som icke alltid kan åga full Ricklighet dertill, Committerade må erhålla erforderligt biträde af ortens Krono-Länsmän, hvilka och äro de tjenstemän, som Kongl. Maj:ts Befallningshafswande lämpligast kunna använda till Krono-ombud å alla de ställen, der tillgång ej finnes på andra wäl kända personer, som wilja åtaga sig att wid Committéerne bewaka Kronans rätt, och åt hvilka Kongl. Maj:ts Befallningshafswande med tillförsigt till deras redlighet och nit kunna detta uppdrag anförtro.

Widare och då det som oftast skall inträffa, att grannar i by antingen ännu ligga i fullkomlig samfällighet och att hafden endast rättar sig efter frivilliga icke lagligen gällande teqstiften, eller och att hemmanen emellan ågorne blifwit storskiftade, wid hwilket förhållande nytt laga stifte för eller sednare kan komma att samfälligheten öfvergå, samt i sådane bysamfälligheter ofta finnas boställen och andra Kronohemman, hwilkas innehafware, enligt Författningen, icke äro till lösens af den å ågorne besintlige ekefog berättigade, på grund hwaraf någon lösens utgifwande dersöre icke kan komma i fråga, utan räkningen, enligt Författningens 4. §., skall inskränkas till ekefogens å Kronoskattjorden, hwartill äfwen berustade Säterier hänföras, så har fråga jemwäl uppstått om hwad härutinnan skulle iakttas, äfwen som huru ekefogens bör räknas och classificeras wid framdeles skeende skattelöf af Kronohemman, då särskild lösens jemwäl bör för ekefogens å sådane hemman erläggas; i anledning hwaraf till esterrättelse i Råder blifwit föreskrifwet, att Committerade böra, på sätt wid hwarje enstaka Kronoskattehemman skall tillgå, räkna och classificera all å en bys ågor besintlig ekefog och i ofwanomförmälda ordning anteckna så wäl de för Flottans behof utmärkta träd, som de öfrige, hvilka det blifwit jordegare tillåtet att lösa, till hwartdera slagets antal, utan afseende på hemmanens natur af skatte eller krono, hwarwid, i fall byn ligger i så fullkomlig samfällighet, att det ena hemmanets ågor hwarken i fog eller

mark, eller i in-ågor äro ifrån det andra skiftade, räkningen
 foljaktligen jemväl bdr öfvergå den frälse och säteri eller privile-
 gierade jord, som inom byn belägen är, till utronande af eke-
 skogens belopp inom hela samfälligheten, hwarefter trädens an-
 tal fördelas efter den delningsgrund, som i orten för in- eller
 utågor skiftande är gällande, på alla till bysamfälligheten hör-
 rande hemman, hvarigenom antalet blifwer gifwet af den eke-
 skog, som tillfaller hwarje kronoskatte- och Kronohemman inom
 samfälligheten, från hwilket antal först afräknas de för Kronans
 behof stämplade träd, hwarefter de återstående classificeras och
 lösefkillingen derföre uträknas och i socken-tabellen hwarje hemman
 af skatte och kronoskatte natur påføres, hwilken lösesumma se-
 dermera erlagges af skattejordägaren, enär han will inlösa den
 på hans hemmanslott i byn belöpande andel i samfåddta ekeskog-
 gen, och af Kronohemmans-äbsen, när denne framdeles åstun-
 dar genom skatteköp förvärfa sig ägande rätt till sielfwa jor-
 den, hwaremot sådan lösen för boställshafware lika litet som för
 den privilegierade jordens ägare kommer i fråga. Har åter laga
 storstifte öfvergått by, skall hwar serstid hemmansdels ekeskog
 beräknas, sådan den nu finnes å de hemmansdelen wid storstif-
 tet tillfallne och dertill nu hörande ågor, samt lösen derföre,
 efter Committerades jemkning och fördelning af hela socknens
 lösefkilling, hemmanen emellan erläggas; men om laga stifte,
 efter 1827 års Författning, kommer att öfvergå både sådan i
 storstifte redan förlagd by och den by, som ännu i tegstifte eller
 samfällighet ligger, hwilket laga stifte möjligen kan så utfalla,
 att på den ene jordgårdens nya stifteslott faller större och på
 den andres mindre antal för Stottan icke stämplade ekar, än som
 wid Committerades förrättning blifwit ansedde den ene och an-
 dre hemmans-innehafwaren tillhöra, antingen i samfåddt mark,
 efter ortens delningsgrund, eller i storstiftad by efter gällande
 delning af ågorne, så måste i sådane fall, ehwad lösen af eke-
 skogen

Skogen sker före eller efter det blifvande laga skiftet, liquid äga-
 rum alla hemmans-innehafvarne emellan, utan afseende på jor-
 dens natur, om den ersättning, som bör tillfalla de hemmans-
 delar, hvilka genom skiftet förlorat större eller mindre belopp
 af den ekeskog de förut ägt, af den eller de hemmansägare, som
 erhållit mera sådan skog, än Committerade beräknat, och i fall
 godwillig förening här om då icke kan träffas, eller wederböran-
 de åsamjas om twistens hänsittande till gode män, bör densam-
 ma förwisas till utförande wid wederbörlig Domkol, dock att,
 enär boställens och anora kronohemmans rätt ifrågakommer,
 wederbörande Krono-ombud alltid kallas till biträde wid liqui-
 den, så att Kronans talan icke må i förlikningsväg, otillbörlig-
 gen nedläggas; börande de ersättningsmedel, som härwid tiller-
 kännas Kronan för ekeskog å boställen och Kronohemman, i
 Skänteriet nedfattas, intill dess om användandet deraf serstild
 föreskrift blifwit lemnad, men deremot Kongl. Maj:ts Befall-
 ningshafwande, å Kronans wagnar, återställa den fastställda
 och uppburna ersättningen för det större antal ekar, som Kro-
 nohemmanen wid laga skifte tillfallit, utöfwer Committerades
 beräkning. Till lättnad emedlertid i arbetet wid ekeskogens räk-
 nande och classificerande har Kongl. Maj:t i Nåder tillåtit, att
 de hemmansägare, som hafwa ekar på sina ågor till den mängd,
 eller från 4000 till 6000 och derutöfwer, att hemmanet, enligt
 den 1830 års Författning bilagde Tabell, skall till 12:te eller hög-
 sta clasen hänföras, må, utan något deras inblandande i räk-
 nings- och fördelnings-åtgärderne för den öfriga delen af sock-
 nen, utgifwa den för hwarje serstild hemmansdel, hwarmed för-
 stås högst ett mantal, stadgade högsta lösen af 100 R:dr, endr
 de, innan Committerades för rättningar taga sin början, derom
 i sockenstämma sig anwåla, då alltså nämnde för rättningar
 endast behöfwa sträcka sig till de återstående hemmanen i socknen;

med hwilket Nådiga tillstånd det förbehåll likwål blifwit fastadt, att öfrige hemmansägare i socknen böra, wid sockenstämma hövde, alltid lemna sitt bifall till hemmanets skiliande från de gemensamma åtgärderne och dertill hörande beräkningar.

Till undanröddjande af det hinder för skatteköps-ärendernes behandling, som måste uppkomma deraf, att uti Författningens 8. §. blifwit påbudet, det wid skeende skatteköp af Kronohemman alltid skall, utom den efter hemmantalet fastställda lösen för den framdeles uppwarande ekeskogen, af skatteköparen erläggas serstild lösen för den nu besintliga och stämplade ekeskogen, ehuru den i 4. §. förordnade räkning och classification deraf endast får sträcka sig till skattejorden, men icke till Kronohemman, och föreskrift hittills icke blifwit meddelad, huru lösen för ekeskog å Kronojord wid skatteköp skall beräknas, har Kongl. Maj:it i Nåder tillåtit, att intill des de i 4., 5., 6. och 7. §. §. föreskrifne åtgärder hurnit förliggå, med iakttagande af ofwänanförda ytterligare bestämmelser, nämnde 8. §. må på det sätt tillämpas, att wid hädanefter ifrågakommande skatteköp om Kronan tillhörige hemman och lägenheter i de orter, där ekeskog wärer, skall, utom skatteköpsföreläggningen för hufwa jorden, endast erläggas och i Landt-Rånteriet insättas den efter hemmantalet belöpare lösen för rättigheten att disponera den framdeles uppwarande ekeskogen, och föreskriften i berörde §. om serstild lösens utgifwande i sammanhang med skatteköpet för den nu besintlige ostämplade ekeskogen, i följd häraf, med skeende skatteköp, icke annorlunda tillämpas, än att i de skattebref, som utfärdas, införas om skatteköparens owilkorliga skuldighet, wid afwenty af skatterättighetens förlust, att inom högst sex månader, efter det hemmanets löseföreläggning för samma ekeskog blifwit beständ, löseföreläggningen i Rånteriet insätta; men att deremot lösen af sistnämnde ekeskog skall äga rum, sedan densamma, tillika med all annan inom socknen besintlig sådan skog å Skatte- och Krono-

jord samt å sådan privilegierad jord inom byalag, som ej blifwit genom enskifte eller laga skifte från samsällighet utbruten, är worden räknad och classificerad, samt hwarje sockens hela lösefkilling, så wäl som hwarje Skatte- och Kronohemmans serfild andel deruti i ofwanstrifne ordning beständ, då, men icke förr, Författningens förberörde innehåll i 8. §., efter dess ordalydelse, må i werket sättas; på hwilket sätt serfild besigtningss- och uppskattningssförättningar i och för Skatteköpen, jemte derifrån ofskiljaktiga beswår och kostnader undwikas samt litstämning behandling befordras; hwarjemte Kongl. Maj:it i sammanhang härmed, till undanrödjande af allt missförstånd, sunnit godt i Råder förklara, dels att serfild lösen icke åger rum för ekestogen å sådane lotter af Kronans skogar, som, enligt Kongl. Rungörelsen af den 4 Februarii 1811 samt Kongl. Kammar-Collegii Circulaire-Bref af den 24 April 1824, genom föregången offentlig auction till Skatte försäljas, emedan wärdet af sådan ekestog wid inropet af köparen affses och, såsom under köpet inbegripen, Kronan tillgodokommer, dels ock att, wid hädanefter skeende Skatteköp i de norra orterne, der ek icke wärer, skall, jemte den wanliga Skatteköpesskillingen och derå belöpande Wadstena Krigsmanshusafgift, af Skatteköpande äboen i Landt-Rånteriet insättas den serfilda lösen, som, enligt Författningens 9. §., blifwit fastställd för Skattehemmansägare i dessa orter, som wilja oinskränkt ägande och dispositionsrätt till de å ägorne nuwarande eller framdeles uppwarande måste och storwerksträd förwärfwa. För öfrigt och intilldes wederbörande hemmansägare genom lösen förwärfwat sig den fria dispositionsrätt öfwer ekestogen, som blifwit dem i Författningen erbjuden, kommer till esterrättelse att tjena, hwad nu är stadgadt, angående utsoning och utstämpling till enskildt behof af ek, hwilket träd emedlertid måste å Skatte- likasom å Kronojord för Kronans tillhörighet anses.

Hwad Kongl. Majt sålunda i Råder förordnat, hafwa
Förvaltningen af Sjö-Ärenderne och Kongl. Kammar-Collegium,
uppå Nådig befallning, härigenom skolat, till wederbörandes kån-
nedom och underdåniga esterrättelse, allmänneligen kungöra.
Stockholm den 6 September 1831.

På Förvaltningens af Sjö-Ärendena wågnar

C. CRONSTEDT.

S. SJÖBOHM. J. P. WARBERG. J. KREUGER. EGGERT ELMERS.
JOH. CARL WIDIN.

På Kongl. Majts och Rikets Kammar-Collegii wågnar

JACOB CEDERSTRÖM.

H. JULIN. L. O. FÄGERSTEN. P. U. REUTER.
L. E. GASSEL. S. P. LILJENROTH. J. S. af ROLÉN.

Fr. Hallström.

(No 51.)